

PROJEKTOWANE POSTANOWIENIA UMOWY
Umowa nr FEZP.272.17.2022

zawarta dnia 2022 r. w, pomiędzy:
Gminą Kołaczkowo, Plac Władysława Reymonta 3, 62-306 Kołaczkowo, NIP: 7891707330,
reprezentowaną przez Wójta Gminy Kołaczkowo –,
przy kontrasygnacie Skarbnika Gminy Kołaczkowo –
zwaną w dalszej treści Umowy „Zamawiającym”,
a

..... z siedzibą w, ul., zarejestrowaną/zarejestrowanym

**gdy kontrahentem jest spółka prawa handlowego:*

spółką pod firmą „...” z siedzibą w ... (*wpisać tylko nazwę miasta/miejscowości*), ul., (*wpisać adres*),
wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS ... – zgodnie z
wydrukiem z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego, stanowiącym załącznik do umowy,
NIP, REGON, zwaną dalej „**Wykonawcą**”, reprezentowaną przez
.....1/reprezentowaną przez ... działającą/-ego na podstawie pełnomocnictwa, stanowiącego
załącznik do umowy2,

**gdy kontrahentem jest osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą:*

Panią/Panem, prowadzącą/-ym działalność gospodarczą pod firmą „...” z siedzibą w ... (*wpisać
tylko nazwę miasta/miejscowości*), ul. (*wpisać adres*), – zgodnie z wydrukiem z Centralnej Ewidencji i
Informacji o Działalności Gospodarczej, stanowiącym załącznik do umowy, NIP, REGON,
zwaną/-ym dalej „**Wykonawcą**”, reprezentowaną/-ym przez ... działającą/-ego na podstawie
pełnomocnictwa, stanowiącego załącznik do umowy3,
wspólnie zwanymi dalej „**Stronami**”, a oddzielnie „**Stroną**”.

o następującej treści:

Preambuła

Zważywszy, że:

1. w wyniku postępowania przeprowadzonego w oparciu o przepisy ustawy z dnia 11 września 2019 r.
Prawo Zamówień Publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 z późn. zm.) w trybie podstawowym bez
negocjacji: „**Budowa drogi gminnej w miejscowości Kołaczkowo, ul. Szeroka**”
Zamawiający dokonał jako najkorzystniejszej wyboru oferty Wykonawcy.

Strony postanawiają zawrzeć Umowę następującej treści:

§ 1

1. Zamawiający powierza, a Wykonawca przyjmuje do wykonania zadanie pn.: Budowa drogi gminnej
w miejscowości Kołaczkowo, ul. Szeroka.
Zamówienie jest objęte dofinansowaniem z Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program
Inwestycji Strategicznych.
2. Zakres Przedmiotu zamówienia został szczegółowo opisany w dokumentacji przetargowej
obejmującej: SWZ, Specyfikacje Techniczne Wykonania i Odbioru Robót Budowlanych (SST),
dokumentację projektową, ofertę Wykonawcy, przedmiar.
3. Dla celów interpretacji będą miały pierwszeństwo dokumenty zgodnie z następującą kolejnością:
 - 1) Umowa,
 - 2) Oferta Wykonawcy,
 - 3) Przedmiar,
 - 4) Projekty wykonawcze,
 - 5) Projekt budowlany,
 - 6) SST,
 - 7) SWZ (w zakresie nieujętych wyżej).

Zadanie inwestycyjne dofinansowane z programu: Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji
Strategicznych

4. W celu wyeliminowania stwierdzonych rozbieżności pomiędzy dokumentami, o których mowa w ust. 4. Zamawiający jest zobowiązany niezwłocznie przekazać informację na piśmie występującemu o wyjaśnienie rozbieżności, z zachowaniem przy interpretacji rozbieżności zasady pierwszeństwa kolejności dokumentów, której mowa w ust. 4.
5. Wykonawca oświadcza, że uwzględnił w ofercie wszelkie dane udostępnione przez Zamawiającego. Wycena oferty jest dokonana w oparciu o dokumentację projektową, SST oraz inne elementy SWZ opisujące przedmiot zamówienia.
6. Wykonawca zobowiązuje się wykonać wszystkie opisane Dokumentacją projektową oraz SST roboty budowlane, niezbędne do realizacji Przedmiotu zamówienia.
7. Wykonawca zobowiązuje się wykonać roboty budowlane, które nie zostały wyszczególnione w przedmiarze robót, a są konieczne do realizacji Przedmiotu zamówienia zgodnie z projektem budowlanym i nie wymagają zawarcia odrębnej umowy.
8. Roboty budowlane nieobjęte niniejszą Umową, nieujęte w projekcie budowlanym, które nie były możliwe do przewidzenia w chwili wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego stanowią roboty dodatkowe w rozumieniu art. 455 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp.

§ 2

1. Przedmiot zamówienia wykonany zostanie z materiałów dostarczonych przez Wykonawcę.
2. Materiały, o których mowa w ust. 1, powinny odpowiadać, co do jakości wymaganiom określonym ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (tj.: Dz. U. z 2021 r., poz. 1213) oraz wymaganiom określonym w SST.
3. Wykonawca będzie przeprowadzać pomiary i badania materiałów oraz robót zgodnie z zasadami kontroli jakości materiałów i robót określonymi w SST.

§ 3

1. Przedmiot zamówienia określony w § 1 niniejszej umowy będzie realizowany zgodnie z zatwierdzonym przez Zamawiającego szczegółowym harmonogramem rzeczowo – finansowym, dostarczonym Zamawiającemu nie później niż w okresie 7 dni od dnia podpisania Umowy.
2. Wykonawca zobowiązany jest przedłożyć Zamawiającemu do zatwierdzenia uaktualniony harmonogram rzeczowo–finansowy w przypadku wprowadzenia jakichkolwiek zmian dotyczących realizacji umowy, które należy uwzględnić w harmonogramie rzeczowo-finansowym, a w szczególności w zakresie postanowień § 4 ust. 1 i 2, § 5 ust. 3 i 4 niniejszej umowy w terminie 7 dni od daty wprowadzenia zmian.
3. Zamawiający zgłosi uwagi do harmonogramu lub zatwierdzi harmonogram, o którym mowa w ust. 1 i 2 w ciągu 7 dni od daty przedłożenia harmonogramu do zatwierdzenia.
4. Wykonawca dostarczy zamawiającemu kosztorys ofertowy, na podstawie którego wycenił ofertę w terminie 7 dni od daty podpisania umowy, który stanowi integralną część umowy.

TERMIN REALIZACJI ZAMÓWIENIA

§ 4

1. Zamawiający określa następujące terminy realizacji przedmiotu zamówienia: zakończenie robót budowlanych wraz z odbiorem w terminie 11 miesięcy od daty podpisania umowy.
2. W ciągu 15 dni od umownego terminu zakończenia robót budowlanych dla całego przedmiotu zamówienia, Wykonawca przedłoży dokumenty do odbioru końcowego pozwalające na ocenę prawidłowości wykonania inwestycji i pozwalającą na jej odbiór końcowy, określone w SST – Wymagania Ogólne.
3. Rozpoczęcie czynności odbiorowych i dokonanie odbioru nastąpi w terminie do 15 dni licząc od daty potwierdzonego przez inspektora nadzoru zgłoszenia Wykonawcy o zakończeniu robót i przyjęcia dokumentów niezbędnych do oceny wykonania zamówienia.

PRAWA I OBOWIĄZKI STRON

§ 5

1. Do obowiązków Zamawiającego należy w szczególności:
 - a) przekazanie terenu budowy niezwłocznie po zgłoszeniu przez Wykonawcę Zamawiającemu kierownika budowy oraz złożeniu oświadczenia przez ww. o przyjęciu obowiązków i złożenia zatwierdzonego przez Zamawiającego harmonogramu robót,
 - b) dostarczenie Wykonawcy niezbędnej dokumentacji projektowej oraz dokonanie jej zmian w zakresie niezbędnym do wykonania przedmiotu umowy,
 - c) zapewnienie nadzoru inwestorskiego,
 - d) zatwierdzania harmonogramu rzeczowo - finansowego, na warunkach określonych w Umowie,
 - e) udzielenie Wykonawcy pełnomocnictw w przypadku, gdy okażą się one niezbędne do wykonania przez Wykonawcę obowiązków wynikających z umowy,
 - f) przeprowadzenie odbioru wykonanych robót,
 - g) zapłata za wykonaną i odebraną robotę.
2. Zamawiający ma prawo przekazać Wykonawcy dodatkowe rysunki i instrukcje, jakie uzna za konieczne dla zgodnego z umową wykonania robót oraz usunięcia wad. Wykonawca ma obowiązek dostosować się do tych rysunków i instrukcji.
3. Wykonanie robót dodatkowych lub zamiennych wymaga sporządzenia protokołu konieczności zawierającego opis robót oraz uzasadnienie ich wykonania.
4. Wykonawca może przystąpić do wykonania robót dodatkowych wyłącznie po zatwierdzeniu przez Zamawiającego protokołu konieczności. Zamawiający zatwierdzi protokół w terminie 7 dni od zaakceptowania treści protokołu przez przedstawiciela Zamawiającego, inspektora nadzoru i kierownika budowy.

§ 6

1. Do obowiązków Wykonawcy należy w szczególności:
 - 1) wykonanie przedmiotu zamówienia w oparciu o Dokumentację przetargową z uwzględnieniem wymagań określonych w SST,
 - 2) kontrola jakości materiałów i robót zgodnie z postanowieniami SST, badania laboratoryjne będą prowadzone na koszt Wykonawcy w laboratoriach zaakceptowanych przez Zamawiającego. Wykonawca winien uzyskać akceptację laboratorium do czasu rozpoczęcia robót,
 - 3) skompletowanie i przedstawienie Zamawiającemu dokumentów pozwalających na ocenę prawidłowego wykonania przedmiotu odbioru końcowego robót w zakresie określonym postanowieniami SST,
 - 4) zapewnienie bezpiecznego korzystania z obszaru przylegającego do terenu budowy (dojazd do posesji) oraz dbanie o porządek na terenie budowy, utrzymywanie terenu budowy w stanie wolnym od przeszkód komunikacyjnych, oraz usuwanie i składowanie wszelkich urządzeń pomocniczych i zbędnych materiałów, odpadów i śmieci oraz niepotrzebnych urządzeń prowizorycznych, a po zakończeniu robót usunięcie poza teren budowy wszelkich urządzeń tymczasowego zaplecza, oraz pozostawienie całego terenu budowy i robót czystego i nadającego się do użytkowania,
 - 5) wykonywanie robót budowlanych odcinkami,
 - 6) oznakowanie terenu budowy, ustawienie tablic informacyjnych dot. realizacji umowy,
 - 7) zabezpieczenie instalacji i urządzeń na terenie budowy i w jej bezpośrednim otoczeniu przed ich zniszczeniem lub uszkodzeniem w trakcie wykonywania robót,
 - 8) informowanie Zamawiającego o terminie wykonania robót ulegających zakryciu oraz terminie odbioru robót zanikających w terminach i w zakresie określonym w SST,

- 9) informowanie Zamawiającego o problemach lub okolicznościach mogących wpłynąć na jakość robót lub termin zakończenia robót,
 - 10) niezwłoczne informowanie Zamawiającego o zaistniałych na terenie budowy kontrolach i wypadkach,
 - 11) opracowanie projektu organizacji ruchu na czas budowy, uzyskanie wymaganych prawem uzgodnień i przedłożenie go Zamawiającemu w terminie do czasu przystąpienia do wykonywania robót budowlanych, oznakowanie miejsca robót zgodnie z zatwierdzonym projektem organizacji ruchu i utrzymanie tego oznakowania w należytym stanie przez cały czas wykonywania robót,
 - 12) wykonanie dokumentacji fotograficznej przed, w trakcie i po realizacji przedmiotu zamówienia,
 - 13) przedłożenie projektu zamiennego podpisanego przez projektanta, w przypadku konieczności zmiany dokumentacji projektowej, wynikającej z inicjatywy wykonawcy,
 - 14) umożliwienie wstępu na teren budowy pracownikom organów nadzoru budowlanego, do których należy wykonywanie zadań określonych ustawą Prawo Budowlane oraz udostępnienia im danych i informacji wymaganych tą ustawą oraz innym pracownikom, których Zamawiający wskaże w okresie realizacji przedmiotu umowy,
 - 15) zapłata należnego wynagrodzenia Podwykonawcom jeżeli Wykonawca korzysta z Podwykonawców,
 - 16) przedłożenie szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego i jego aktualizacja,
 - 17) przedłożenie do zatwierdzenia planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
 - 18) sporządzenie inwentaryzacji powykonawczej geodezyjnej.
2. Zwłoka z tytułu nieprzekazania dokumentów, o których mowa w § 6, ust. 1 pkt 3, 11, 16, 17 powyżej będzie traktowane jako powstałe z przyczyn zależnych od Wykonawcy i nie może stanowić podstawy do zmiany terminów, o których mowa w § 4 ust. 1 niniejszej umowy.
 3. Zamawiający wymaga, aby Wykonawca/Podwykonawca zatrudniał na podstawie umowy o pracę osoby wykonujące czynności w trakcie realizacji zamówienia, jeżeli wykonanie tych czynności polega na wykonywaniu pracy w sposób określony w art. 22 § 1 Ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. – Kodeks Pracy, tj. zatrudniał na podstawie umowy o pracę wszystkich pracowników fizycznych bezpośrednio związanych z wykonywaniem robót budowlanych stanowiących przedmiot niniejszego zamówienia.
 4. Wykonawca przed przekazaniem terenu budowy złoży Zamawiającemu wykaz osób o których mowa w ust. 3 zawierający imię i nazwisko zatrudnionego pracownika, datę zawarcia umowy o pracę, rodzaj umowy o pracę oraz zakres obowiązków pracownika. Każdorazowa zmiana osób, o których mowa wymaga korekty wykazu osób wykonujących zamówienie.
 5. Zamawiający zastrzega sobie prawo przeprowadzenia kontroli na miejscu wykonywania przedmiotu umowy w celu zweryfikowania, czy osoby wykonujące czynności są osobami wskazanymi przez Wykonawcę w wykazie, o którym mowa w ust. 4. Wykonawca musi zobowiązać te osoby do podania imienia i nazwiska podczas kontroli przeprowadzanej przez Zamawiającego. W razie odmowy podania danych umożliwiających identyfikację osób wykonujących prace na budowie Zamawiający wezwie Kierownika budowy do wydania zakazu wykonywania przez te osoby prac do momentu wyjaśnienia podstawy ich zatrudnienia.
 6. W przypadku uzasadnionych wątpliwości co do przestrzegania prawa pracy przez Wykonawcę lub Podwykonawcę, zamawiający może zwrócić się o przeprowadzenie kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy.

KIEROWANIE ROBOTAMI

§7

1. Wykonawca zobowiązany jest zapewnić wykonanie i kierowanie robotami specjalistycznymi objętymi umową przez osoby posiadające stosowne kwalifikacje zawodowe i uprawnienia budowlane.

Zadanie inwestycyjne dofinansowane z programu: Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych

2. Wykonawca zobowiązuje się skierować do kierowania budową osobę wskazaną w Ofercie Wykonawcy. Zmiana osoby, wskazanej do kierowania robotami w trakcie realizacji przedmiotu niniejszej umowy, musi być uzasadniona przez Wykonawcę na piśmie i wymaga pisemnego zaakceptowania przez Zamawiającego. Zamawiający zaakceptuje taką zmianę w terminie 7 dni od daty przedłożenia propozycji i wyłącznie wtedy, gdy kwalifikacje i doświadczenie wskazanej osoby będą takie same lub wyższe od kwalifikacji i doświadczenia osoby wymaganego postanowieniami Specyfikacji Warunków Zamówienia.
3. Wykonawca musi przedłożyć Zamawiającemu propozycję zmiany, o której mowa w ust. 2 powyżej nie później niż 7 dni przed planowanym skierowaniem do kierowania budową/robotami którejkolwiek osoby. Jakakolwiek przerwa w realizacji przedmiotu umowy wynikająca z braku kierownictwa budowy/robót będzie traktowana jako przerwa wynikła z przyczyn zależnych od Wykonawcy i nie może stanowić podstawy do zmiany terminu zakończenia robót lub do zgłaszania roszczeń finansowych przez Wykonawcę. To samo dotyczy sytuacji, w której Zamawiający odmówi akceptacji osoby zaproponowanej przez Wykonawcę.
4. Zaakceptowana przez Zamawiającego zmiana osoby, o której mowa w ust. 2, winna być dokonana wpisem do dziennika budowy.
5. W przypadku skierowania, bez akceptacji Zamawiającego, do kierowania robotami innych osób niż wskazane w ofercie Wykonawcy, Zamawiający może odstąpić od umowy z winy Wykonawcy.
6. Zmiana osoby, o której mowa w § 8 ust. 4 pkt 1 niniejszej Umowy, tj. kierownika budowy, wymaga stosownego aneksu do Umowy.

NADZÓR

§ 8

1. Zamawiający podczas przekazania placu budowy poinformuje Wykonawcę o osobie/ach pełniących/ych funkcję Inspektora Nadzoru.
2. Osoba/y, o której/ych mowa w ust. 1 powyżej będą działać w granicach umocowania określonego w ustawie Prawo budowlane.
3. Zamawiający zastrzega sobie prawo zmiany ww. osób, o czym Zamawiający powiadomi na piśmie Wykonawcę na 3 dni przed dokonaniem zmiany. Zmiana ta nie wymaga aneksu do niniejszej umowy.
4. Nadzór nad realizacją robót z ramienia Wykonawcy sprawować będzie: pełniący funkcję kierownika budowy.

PODWYKONAWSTWO

§ 9

1. Zamawiający nie wskazuje kluczowych zadań do osobistego wykonania przez Wykonawcę.
2. Wykonawca może:
 - 1) powierzyć realizację części zamówienia Podwykonawcom, mimo niewskazania w ofercie takiej części do powierzenia Podwykonawcom,
 - 2) wskazać inny zakres podwykonawstwa, niż przedstawiony w ofercie,
 - 3) wskazać innych Podwykonawców niż przedstawieni w ofercie,
 - 4) zrezygnować z podwykonawstwa.
3. Zamawiający żąda, aby przed przystąpieniem do wykonania zamówienia Wykonawca podał nazwy, dane kontaktowe oraz przedstawicieli, Podwykonawców zaangażowanych w realizację przedmiotu zamówienia, jeżeli są już znani. Wykonawca zawiadamia Zamawiającego o wszelkich zmianach w odniesieniu do informacji, o których mowa w zdaniu pierwszym, w trakcie realizacji zamówienia, a także przekazuje wymagane informacje na temat nowych Podwykonawców, którym w późniejszym okresie zamierza powierzyć realizację robót budowlanych lub usług (art. 462 ust. 3 ustawy Pzp).
4. Jeżeli zmiana albo rezygnacja z Podwykonawcy dotyczy podmiotu, na którego zasoby Wykonawca powoływał się, na zasadach określonych w art. 118 ust. 1 ustawy Pzp, w celu wykazania spełnienia warunków udziału w postępowaniu, Wykonawca jest obowiązany wykazać Zamawiającemu, że Zadanie inwestycyjne dofinansowane z programu: Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych

- proponowany inny Podwykonawca lub Wykonawca samodzielnie spełnia je w stopniu nie mniejszym niż Podwykonawca, na którego zasoby Wykonawca powoływał się w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia.
5. Wykonawca, Podwykonawca lub Dalszy Podwykonawca zamówienia na roboty budowlane zamierzający zawrzeć umowę o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, jest obowiązany, w trakcie realizacji zamówienia publicznego na roboty budowlane, do przedłożenia Zamawiającemu, nie później niż 7 dni przed jej planowanym zawarciem projektu tej umowy, a także projektu zmiany umowy, przy czym Podwykonawca lub Dalszy Podwykonawca jest obowiązany dołączyć zgodę Wykonawcy na zawarcie umowy o podwykonawstwo o treści zgodnej z projektem umowy.
 6. Zawarcie umowy o podwykonawstwo może nastąpić wyłącznie po akceptacji jej projektu przez Zamawiającego, a przystąpienie do jej realizacji przez Podwykonawcę może nastąpić wyłącznie po akceptacji umowy o podwykonawstwo przez Zamawiającego.
 7. Zamawiający w ciągu 7 dni zgłasza pisemne zastrzeżenia do przedłożonego projektu umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane w przypadku, gdy:
 - 1) nie spełnia ona wymagań określonych w SWZ;
 - 2) przewiduje ona termin zapłaty wynagrodzenia Podwykonawcy lub Dalszemu Podwykonawcy dłuższy niż 30 dni od dnia doręczenia Wykonawcy, Podwykonawcy lub Dalszemu Podwykonawcy faktury lub rachunku;
 - 3) poszczególne pozycje kosztorysowe w umowie o podwykonawstwo nie są zgodne z pozycjami kosztorysu ofertowego;
 - 4) odbiór robót wykonanych przez Podwykonawcę będzie warunkowany odbiorem robót przez Zamawiającego,
 - 5) zawiera ona postanowienia kształtujące prawa i obowiązki Podwykonawcy, w zakresie kar umownych oraz postanowień dotyczących warunków wypłaty wynagrodzenia, w sposób dla niego mniej korzystny niż prawa i obowiązki Wykonawcy, ukształtowane postanowieniami umowy zawartej między Zamawiającym a Wykonawcą;
 - 6) umowa zawiera zapisy uzależniające dokonanie zapłaty na rzecz Podwykonawcy od zapłaty przez Zamawiającego należności Wykonawcy;
 - 7) umowa zawiera ceny jednostkowe wyższe niż zawarte w ofercie Wykonawcy;
 - 8) umowa nie zawiera cen jednostkowych (Zamawiający dopuszcza możliwość utajnienia cen dla podmiotów innych niż Zamawiający oraz osoby przez niego uprawnione).
 8. Niezgłoszenie zastrzeżeń, o których mowa w ust. 7, do przedłożonego projektu umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, w terminie określonym w ust. 7 powyżej, uważa się za akceptację projektu umowy przez Zamawiającego.
 9. Wykonawca, Podwykonawca lub Dalszy Podwykonawca zamówienia na roboty budowlane przedkłada Zamawiającemu poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię zawartej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, w terminie 7 dni od dnia jej zawarcia, jednakże nie później niż na 7 dni przed dniem rozpoczęcia realizacji robót budowlanych przez Podwykonawcę.
 10. Zamawiający, w ciągu 7 dni, zgłasza pisemny sprzeciw do przedłożonej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, w przypadkach, o których mowa w ust. 7.
 11. Niezgłoszenie sprzeciwu, o którym mowa w ust. 10, do przedłożonej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, w terminie określonym w ust. 10, uważa się za akceptację umowy przez Zamawiającego.
 12. Wykonawca, Podwykonawca lub Dalszy Podwykonawca zamówienia na roboty budowlane przedkłada Zamawiającemu poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię zawartej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy lub usługi, w terminie 7 dni od dnia jej zawarcia, z wyłączeniem umów o podwykonawstwo o wartości mniejszej niż 0,5% wartości umowy oraz umów o podwykonawstwo, których przedmiot został wskazany przez Zamawiającego w

- dokumentach zamówienia. Wyłączenie, o którym mowa w zdaniu pierwszym, nie dotyczy umów o podwykonawstwo o wartości większej niż 50 000 złotych.
13. W przypadku, o którym mowa w ust. 12, jeżeli termin zapłaty wynagrodzenia jest dłuższy niż 30 dni, od dnia doręczenia Wykonawcy, Podwykonawcy lub Dalszemu Podwykonawcy faktury lub rachunku, Zamawiający informuje o tym Wykonawcę i wzywa go do doprowadzenia do zmiany tej umowy pod rygorem wystąpienia o zapłatę kary umownej, o której mowa w § 15 ust. 1 pkt 8 niniejszej umowy.
 14. W przypadku, kiedy umowa z podwykonawcą lub dalszym podwykonawcą zawiera postanowienia dotyczące zabezpieczenia należytego wykonania umowy, zabezpieczenie to winno być przewidziane w formach bezgotówkowych. Zamawiający nie wyraża zgody na potrącenie zabezpieczenia z należnego wynagrodzenia podwykonawcy. Za zgodą Zamawiającego dopuszcza się wniesienie zabezpieczenia poprzez wpłatę na rachunek Wykonawcy przed zawarciem umowy z podwykonawcą.
 15. Przepisy ust. 5-14 stosuje się odpowiednio do zmian umowy o podwykonawstwo.
 16. Wykonawca przedłoży, wraz z projektem umowy o podwykonawstwo, odpis z Krajowego Rejestru Sądowego Podwykonawcy lub inny dokument właściwy z uwagi na status prawny Podwykonawcy, potwierdzający uprawnienia osób zawierających umowę w imieniu Podwykonawcy do jego reprezentowania.
 17. Wykonawca odpowiada za działania i zaniechania Podwykonawców i Dalszych Podwykonawców jak za swoje własne.
 18. Wykonawca korzystający z udziału Podwykonawców pełni funkcję koordynatora podczas wykonywania robót i usuwania ewentualnych wad.
 19. Zamawiający może żądać od Wykonawcy zmiany albo odsunięcia Podwykonawcy, jeżeli sprzęt techniczny, osoby i kwalifikacje, którymi dysponuje Podwykonawca, nie spełniają warunków lub wymagań dotyczących podwykonawstwa, określonych w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego lub nie dają gwarancji należytego wykonania powierzonych Podwykonawcy robót.
 20. Jakkolwiek przerwa w realizacji przedmiotu umowy wynikająca z braku Podwykonawcy będzie traktowana jako przerwa wynikła z przyczyn zależnych od Wykonawcy i nie może stanowić podstawy do zmiany terminów, o których mowa w § 4 ust. 1 i 2 niniejszej umowy, a także nie może być podstawą roszczeń finansowych ze strony Wykonawcy. To samo dotyczy sytuacji, w których po przedstawieniu dokumentów, o których mowa w niniejszym paragrafie Zamawiający odmówi wyrażenia zgody na zawarcie Umowy z Podwykonawcą lub Dalszym Podwykonawcą.
 21. Powyższe postanowienia w zakresie umowy o podwykonawstwo stosuje się odpowiednio do umów o podwykonawstwo z Dalszymi Podwykonawcami.

WYNAGRODZENIE ZASADY PŁATNOŚCI

§ 10

1. Wartość wynagrodzenia za wykonanie Przedmiotu Umowy strony ustalają na cenę, zgodnie z ofertą Wykonawcy, w wysokości bruttozł (słownie złotych:)
- Wynagrodzenie netto w wysokościzł
- Podatek VATw wysokościzł
3. Wynagrodzenie Wykonawcy ustalone na podstawie oferty jest wynagrodzeniem ryczałtowym.
4. Zamawiający może dokonać rozliczenia za wykonanie przedmiotu umowy na podstawie faktury VAT częściowej, pod warunkiem, że nie naruszy to zasad wynikających z Programu Rządowy Fundusz Polski Ład. W celu dokonania rozliczenia częściowego wykonawca informuje zamawiającego o wykonaniu prac podlegających odbiorowi częściowemu oraz przedstawia zamawiającemu zestawienie wykonanych prac wraz z rozliczeniem ich wartości. Zamawiający sprawdza zestawienie wartości wykonanych prac i rozliczenie ich wartości, dokonuje ewentualnych korekt przedłożonych zestawień oraz potwierdza kwoty należne do zapłaty wykonawcy w ciągu 7 dni roboczych od dnia

- otrzymania zestawień. Po zatwierdzeniu przez zamawiającego zakresu i wartości wykonanych robót, wykonawca wystawia fakturę VAT częściową za wykonanie ww. prac.
5. Zamawiający ma prawo potrącenia z wierzytelności Wykonawcy wszelkich wierzytelności Zamawiającego przysługujących mu wobec Wykonawcy, w tym również kar i odsetek naliczonych zgodnie z § 15 niniejszej umowy.
 6. Wykonawcy zostanie przekazana zaliczka, o której mowa w § 11 niniejszej umowy, pozostała część wynagrodzenia wypłacona będzie po zakończeniu realizacji inwestycji, poza sytuacją określoną w ust. 4.
 7. Wykonawca zapewni finansowanie inwestycji w części niepokrytej udziałem własnym Zamawiającego na czas poprzedzający wypłatę z Promesy dot. Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na zasadach określonych w ust. 7 powyżej z jednoczesnym zastrzeżeniem, że zapłata wynagrodzenia Wykonawcy w całości nastąpi po wykonaniu inwestycji w terminie nie dłuższym niż 35 dni od dnia odbioru inwestycji przez Zamawiającego. Termin 35 dni, o którym mowa w zdaniu poprzednim, obejmuje czas dla Wykonawcy na wystawienie faktury i jej zapłatę przez Zamawiającego.

§ 11

1. Istnieje obowiązek udzielenia zaliczki na roboty budowlane w wysokości nie mniejszej niż 5 % wartości brutto wynagrodzenia, o którym mowa w § 10 ust. 1 niniejszej umowy. Wykonawca ma obowiązek złożyć pisemny wniosek o wypłatę zaliczki, w którym m.in. podaje termin wypłacenia zaliczki.
2. Zaliczka nie może obejmować robót dodatkowych realizowanych na podstawie zatwierdzonych protokołów konieczności robót.
3. Wykonawca zobowiązuje się wystawić Zamawiającemu fakturę zaliczkową zawierającą rozdzielenie potwierdzonej przez Zamawiającego wysokości zaliczki na kwotę netto i VAT. Fakturę zaliczkową Wykonawca dostarczy Zamawiającemu wraz z zabezpieczeniem zwrotu zaliczki, o którym mowa w ust. 5 jeżeli dotyczy.
4. Przewiduje się możliwość zmiany warunków udzielenia i rozliczenia zaliczki pod warunkiem zgodności z wytycznymi Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. W przypadku konieczności zmiany warunków udzielenia i rozliczenia zaliczki konieczne jest sporządzenie stosownego wniosku wraz z uzasadnieniem przez zainteresowaną Stronę umowy.
5. W przypadku, o którym mowa w § 11 ust. 4, jeżeli wielkość zaliczki przekroczy 20% wartości wynagrodzenia, w celu uzyskania zaliczki Wykonawca wnosi zabezpieczenie zwrotu zaliczki w formie
 - 1) gwarancji bankowej;
 - 2) gwarancji ubezpieczeniowej;
 - 3) poręczenia udzielanego przez podmioty, o których mowa w art. 6b ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, terminie ważności nie krótszym niż do dnia odbioru końcowego przedmiotu umowy.
6. W przypadku braku takiego zabezpieczenia zaliczka nie będzie udzielona. Zwrot zabezpieczenia zaliczki nastąpi w terminie 14 dni od dnia odbioru końcowego przedmiotu umowy.

§ 12

1. Rozliczenie za wykonanie przedmiotu umowy nastąpi na podstawie faktury VAT wystawionej przez Wykonawcę na podstawie protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy.
2. Zapłata wynagrodzenia Wykonawcy za roboty, które zostały wykonane z udziałem Podwykonawcy lub Dalszego Podwykonawcy, jest dokonywana, gdy Wykonawca przedłoży Zamawiającemu:
 - a) kserokopię faktury (rachunku), wystawionej przed Podwykonawcą lub Dalszego Podwykonawcę, sprawdzoną i potwierdzoną pod względem wartości przez Kierownika budowy,

- b) kserokopię dowodu zapłaty oraz pisemne oświadczenie Podwykonawcy lub Dalszego Podwykonawcy o otrzymaniu zapłaty z tytułu wymagalnego wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane, dostawy lub usługi.
3. W przypadku niedostarczenia powyższych dokumentów Zamawiający wstrzyma się z wypłatą wynagrodzenia za odebrane roboty budowlane w części równej sumie kwot wynikających z nieprzedstawionych dowodów zapłaty.
 4. Wstrzymanie przez Zamawiającego zapłaty do czasu wypełnienia przez Wykonawcę wymagań, o których mowa w ust. 2, nie jest traktowane jako niedotrzymanie przez Zamawiającego terminu płatności i nie uprawnia Wykonawcy do żądania odsetek.
 5. W przypadku uchylenia się od obowiązku zapłaty odpowiednio przez Wykonawcę, Podwykonawcę lub Dalszego Podwykonawcę zamówienia na roboty budowlane, Zamawiający dokona bezpośredniej zapłaty wymagalnego wynagrodzenia przysługującego Podwykonawcy lub Dalszemu Podwykonawcy, który zawarł zaakceptowaną przez Zamawiającego umowę o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, lub który zawarł przedłożoną Zamawiającemu umowę o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy lub usługi.
 6. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 5, dotyczy wyłącznie należności powstałych po zaakceptowaniu przez Zamawiającego umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, lub po przedłożeniu Zamawiającemu poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy lub usługi.
 7. Bezpośrednia zapłata obejmuje wyłącznie należne wynagrodzenie, bez odsetek, należnych Podwykonawcy lub Dalszemu Podwykonawcy.
 8. Przed dokonaniem bezpośredniej zapłaty, Zamawiający informuje Wykonawcę o możliwości zgłoszenia pisemnie uwag dotyczących zasadności bezpośredniej zapłaty wynagrodzenia Podwykonawcy lub Dalszego Podwykonawcy. Wykonawca w terminie 7 dni od dnia doręczenia niniejszej informacji może zgłosić przedmiotowe uwagi.
 9. W przypadku zgłoszenia uwag, o których mowa w ust. 8 w terminie wskazanym przez Zamawiającego, Zamawiający może:
 - 1) nie dokonać bezpośredniej zapłaty wynagrodzenia Podwykonawcy lub Dalszemu Podwykonawcy, jeżeli Wykonawca wykaże niezasadność takiej zapłaty albo
 - 2) złożyć do depozytu sądowego kwotę potrzebną na pokrycie wynagrodzenia Podwykonawcy lub Dalszego Podwykonawcy, w przypadku istnienia zasadniczej wątpliwości Zamawiającego co do wysokości należnej zapłaty lub podmiotu, któremu płatność się należy, albo
 - 3) dokonać bezpośredniej zapłaty wynagrodzenia Podwykonawcy lub Dalszemu Podwykonawcy, jeżeli Podwykonawca lub Dalszy Podwykonawca wykaże zasadność takiej zapłaty.
 10. W przypadku dokonania bezpośredniej zapłaty Podwykonawcy lub Dalszemu Podwykonawcy Zamawiający potrąca kwotę wypłaconego wynagrodzenia z wynagrodzenia należnego Wykonawcy.
 11. Zapłata wynagrodzenia nastąpi w terminie nie dłuższym niż 35 dni od dnia odbioru inwestycji. Podstawą do wypłacenia środków jest uprzednie dostarczenie Zamawiającemu prawidłowo wystawionej faktury.
 12. Zapłata wynagrodzenia nastąpi przelewem na rachunek bankowy wskazany przez Wykonawcę na fakturze.
 13. Faktura winna być wystawiona na:

Nabywca: Gmina Kołaczkowo, pl. Wł. Reymonta 3, 62-3606 Kołaczkowo, NIP: 7891707330
Odbiorca: Urząd Gminy w Kołaczkowie, pl. Wł. Reymonta 3, 62-3606 Kołaczkowo
 14. Za datę zapłaty faktury uważać się będzie datę obciążenia rachunku bankowego Zamawiającego.
 15. Wykonawca nie może bez zgody Zamawiającego przenosić wierzytelności wynikającej z niniejszej umowy na osobę trzecią.
 16. Strony niniejszej umowy zgodnie postanawiają, że przy dokonywaniu płatności za nabyte towary lub usługi wymienione w załączniku nr 15 do ustawy o VAT, udokumentowane fakturą, w której kwota należności ogółem stanowi kwotę, o której mowa w art. 19 pkt 2 ustawy z 6 marca 2018 r. – Prawo

przedsiębiorców, jako czynni podatnicy podatku VAT są obowiązani zastosować mechanizm podzielonej płatności.

17. Wykonawca oświadcza, że rachunek bankowy Wykonawcy, służący do rozliczenia Przedmiotu Umowy spełnia wymogi na potrzeby mechanizmu podzielonej płatności, tzn. że do ww. rachunku bankowego jest przypisany rachunek VAT, a faktura w przypadku, o którym mowa w ust.5, będzie zawierać specjalne oznaczenie w postaci zapisu: „mechanizm podzielonej płatności”, a także spełniać będzie inne warunki określone w powszechnie obowiązujących przepisach w tym zakresie.
18. Wykonawca oświadcza, że rachunek wskazany na fakturze został wskazany w zgłoszeniu identyfikacyjnym lub zgłoszeniu aktualizacyjnym złożonym przez Przedsiębiorcę do naczelnika właściwego urzędu skarbowego i znajduje się na „białej liście podatników VAT”.

GWARANCJA

§ 13

1. Wykonawca udziela Zamawiającemu gwarancji na przedmiot umowy na okres lat.
2. Bieg okresu gwarancji rozpoczyna się w dniu odbioru końcowego robót.
3. Zamawiający może dochodzić roszczeń z tytułu gwarancji także po okresie określonym w ust. 1 powyżej, jeżeli zgłosił wadę przed upływem tego okresu.
4. Zamawiający w okresie udzielonej gwarancji powiadomi Wykonawcę niezwłocznie o wszelkich ujawnionych wadach i usterkach. Wady i usterki usunięte zostaną niezwłocznie. Termin przystąpienia do usuwania wad i usterek w technicznie uzasadnionych przypadkach może zostać wydłużony za zgodą Zamawiającego.
5. Wykonawca nie może odmówić usunięcia wad i usterek bez względu na związane z tym koszty.
6. W razie nieusunięcia wad i usterek w wyznaczonym terminie, Zamawiający może naliczyć karę umowną zgodnie z § 15 ust. 1 pkt 2 niniejszej umowy.
7. Jeżeli Wykonawca nie usunie wad w terminie określonym przez Zamawiającego (nie krótszym niż 21 (słownie: dwadzieścia jeden) dni z zastrzeżeniem że w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa Wykonawca będzie zobowiązany usunąć wady nieistotne w terminie krótszym – ustalonym przez Zamawiającego), Zamawiający może zlecić ich usunięcie innym podmiotom na koszt i ryzyko Wykonawcy, bez zgody sądu. Zamawiający powiadomi pisemnie Wykonawcę o skorzystaniu z powyższego uprawnienia. W przypadku zastępczego usuwania wad podstawą do obciążenia Wykonawcy przez Zamawiającego będzie faktura wystawiona Zamawiającemu przez podmiot usuwający wady. Obciążenie Wykonawcy nastąpi poprzez wystawienie przez Zamawiającego faktury. Wykonawca zapłaci na rzecz Zamawiającego należność wynikającą z faktury w terminie 14 (słownie: czternaście) dni od daty jej otrzymania.
8. W okresie obowiązywania, po rozwiązaniu lub po wygaśnięciu umowy, Wykonawca jest i będzie odpowiedzialny wobec Zamawiającego na zasadach uregulowanych w kodeksie cywilnym za wszelkie szkody (wydatki, koszty postępowań) oraz roszczenia osób trzecich w przypadku, gdy będą one wynikać z wad przedmiotu umowy.

ZABEZPIECZENIE

§ 14

1. Wykonawca wnosi zabezpieczenie należytego wykonania umowy w wysokości 5 % ceny całkowitej podanej w ofercie łącznie z podatkiem VAT, co stanowizł (słownie:).
2. Zabezpieczenie służy pokryciu roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy.
3. Jeżeli okres na jaki ma zostać wniesione zabezpieczenie przekracza 5 lat, zabezpieczenie w pieniądzu wnosi się na cały ten okres, a zabezpieczenie w innej formie wnosi się na okres nie krótszy niż 5 lat, z jednoczesnym zobowiązaniem się wykonawcy do przedłużenia zabezpieczenia lub wniesienia nowego zabezpieczenia na kolejne okresy.

4. W przypadku nieprzedłużenia lub niewniesienia nowego zabezpieczenia najpóźniej na 30 dni przed upływem terminu ważności dotychczasowego zabezpieczenia wniesionego w innej formie niż w pieniądzu, zamawiający zmienia formę na zabezpieczenie w pieniądzu, przez wypłatę kwoty z dotychczasowego zabezpieczenia.
5. Wypłata, o której mowa w ust. 3, następuje nie później niż w ostatnim dniu ważności dotychczasowego zabezpieczenia.
6. Zamawiający zwróci 70% zabezpieczenia w terminie 30 dni od dnia wykonania zamówienia i uznania przez Zamawiającego za należyte wykonane.
7. Kwota równa 30% zabezpieczenia pozostawiona zostanie na zabezpieczenie roszczeń z tytułu gwarancji.
8. Kwota, o której mowa w ust. 7 powyżej zostanie zwrócona nie później niż w 15. dniu po upływie okresu gwarancji.

KARY UMOWNE

§ 15

1. Wykonawca zapłaci Zamawiającemu kary umowne:
 - 1) za zwłokę w dotrzymaniu terminu, o którym mowa w § 4 ust. 1 i 2 niniejszej umowy – w wysokości 0,2 % wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 10 ust. 1 niniejszej umowy, za każdy dzień zwłoki,
 - 2) za zwłokę w usunięciu wad stwierdzonych przy odbiorze końcowym lub odbiorze przed upływem okresu gwarancji – w wysokości 0,1 % wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 10 ust. 1 niniejszej umowy, za każdy dzień zwłoki, liczony od upływu terminu wyznaczonego na usunięcie wad,
 - 3) z tytułu odstąpienia od umowy z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy – w wysokości 10 % wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 10 ust. 1 niniejszej umowy,
 - 4) jeżeli roboty objęte przedmiotem Umowy będzie wykonywał, bez zgody Zamawiającego, podmiot inny niż Wykonawca – karę umowną w wysokości 5 % wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 10 ust. 1 niniejszej umowy, za każde stwierdzone naruszenie,
 - 5) za każdorazowy brak zapłaty lub nieterminową zapłatę wynagrodzenia należnego Podwykonawcom lub Dalszym Podwykonawcom – w wysokości 5 % wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 10 ust.1 niniejszej umowy,
 - 6) za każdorazowe nieprzedłożenie do zaakceptowania projektu umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane lub projektu jej zmian – w wysokości 3.000,00 zł brutto,
 - 7) za każdorazowe nieprzedłożenie poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii umowy o podwykonawstwo lub jej zmiany – w wysokości 3.000,00 zł brutto,
 - 8) za każdorazowy brak zmiany umowy o podwykonawstwo w zakresie terminu zapłaty – w wysokości 3.000,00 zł brutto,
 - 9) za niespełnienie wymagań w zakresie zatrudnienia osób wykonujących czynności wskazane w § 6 ust. 3 niniejszej umowy – karę umowną w wysokości 3.000,00 zł, za każde stwierdzone naruszenie,
 - 10) za brak lub niekompletne oznakowanie drogi w trakcie budowy, zgodnie z zatwierdzonym projektem tymczasowej organizacji ruchu w wysokości 4.000,00 zł każdorazowo po stwierdzeniu powyższej sytuacji,
 - 11) za niesporządzenie inwentaryzacji powykonawczej geodezyjnej oraz niedostarczenie uzgodnionego i zatwierdzonego projektu tymczasowej organizacji ruchu – karę umowną w wysokości 5 % wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 10 ust. 1 niniejszej umowy, za każdą zwłokę,
 - 12) za niewykonanie dokumentacji fotograficznej, zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 12 Umowy w wysokości 3000 zł brutto,

- 13) za każdorazowe nieprzedłożenie harmonogramu rzeczowo-finansowego w wysokości 3.000,00 zł brutto.
2. Strony uzgadniają maksymalny limit kar umownych, na kwotę odpowiadającą 30 % wynagrodzenia Wykonawcy brutto, o którym mowa w § 10 ust. 1 niniejszej umowy.
3. Zamawiający zapłaci Wykonawcy kary umowne z tytułu odstąpienia od umowy z przyczyn leżących po stronie Zamawiającego – w wysokości 10 % wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 10 ust. 1 niniejszej umowy, za wyjątkiem zaistnienia istotnej zmiany okoliczności powodującej, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy.
4. Strony zastrzegają sobie prawo do dochodzenia odszkodowania przynoszącego wysokość kar umownych do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody i utraconych korzyści.
5. Jeżeli Zamawiający odstąpi od umowy z powodu zwłoki Wykonawcy w wykonywaniu przedmiotu zamówienia, to Zamawiający jest uprawniony do naliczenia tylko jednej kary umownej z tytułu odstąpienia od umowy, bądź z tytułu zwłoki w wykonaniu przedmiotu umowy.
6. Wykonawca zapłaci Zamawiającemu karę umowną w terminie 10 dni od daty wystąpienia przez Zamawiającego z żądaniem zapłacenia kary. Zamawiający może potrącić należną mu karę z dowolnej należności przysługującej Wykonawcy względem Zamawiającego.
7. Zamawiający informuje, że zadanie jest objęte dofinansowaniem z *Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych*. W przypadku narażenia Zamawiającego na utratę dofinansowania spowodowaną przez niedotrzymanie obowiązków umownych, a w szczególności terminów realizacji na skutek okoliczności leżących po stronie Wykonawcy, Zamawiający może dochodzić od Wykonawcy pełnego odszkodowania związanego z utratą środków pomocowych.

ODSTĄPIENIE OD UMOWY

§ 16

1. W razie zaistnienia jakiegokolwiek z wymienionych poniżej przypadków Zamawiający, w terminie 14 dni od dnia uzyskania wiadomości o ich zaistnieniu, ma prawo odstąpić od umowy z Wykonawcą.
2. Powyższe dotyczy sytuacji gdy:
 - 1) w stosunku do Wykonawcy zostanie wydana decyzja o ustanowieniu syndyka masy upadłości, lub jeżeli Wykonawca zawrze porozumienie ze swoimi wierzycielami, albo dokona przeniesienia uprawnień na rzecz swoich wierzycieli, albo zostanie postawiony w stan likwidacji albo jeżeli zarządca przymusowy, zarządca masy upadłości, syndyk masy upadłości, likwidator czy podobna osoba zostanie ustanowiona dla jakiegokolwiek istotnej części jego majątku zgodnie z jakimikolwiek przepisami dotyczącymi jego zadłużenia lub rozwiązania, zarządu przymusowego czy likwidacji przedsiębiorstw,
 - 2) Wykonawca dokona przeniesienia zobowiązań wynikających z Umowy bez pisemnej zgody Zamawiającego lub gdy jego towary/materiały zostaną zajęte w toku egzekucji,
 - 3) Wykonawca, w ciągu 14 dni od przekazania placu budowy, nie rozpoczął robót bez uzasadnionych przyczyn oraz nie kontynuuje ich pomimo wezwania Zamawiającego złożonego na piśmie,
 - 4) Wykonawca wstrzymał postęp Robót na więcej niż 14 dni od otrzymania od Zamawiającego pisemnego wezwania do kontynuacji robót,
 - 5) Wykonawca nie przestrzegał wskazówek Zamawiającego dotyczących usunięcia niezadowolających robót lub materiałów,
 - 6) Wykonawca pomimo uprzednich ostrzeżeń kierowanych przez Zamawiającego na piśmie, nie kontynuuje robót z najwyższą starannością lub uporczywie narusza jakiegokolwiek swoje obowiązki wynikające z umowy,
 - 7) Wykonawca podzlecił bez zgody Zamawiającego całość lub część robót,
 - 8) Wykonawca dopuścił się jakiegokolwiek innego rażącego naruszenia postanowień Umowy,
 - 9) Wykonawca w celu spełnienia warunków udziału w postępowaniu w odniesieniu do warunków dotyczących wykształcenia, kwalifikacji zawodowych lub doświadczenia, polega na

Zadanie inwestycyjne dofinansowane z programu: Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych

zdolnościach innych podmiotów, a podmioty te nie realizują robót budowlanych lub usług, do realizacji których te zdolności są wymagane.

3. Odstąpienie od Umowy stosownie do postanowień niniejszego paragrafu nie zwalnia Wykonawcy od obowiązku uiszczenia Zamawiającemu odpowiednich kar umownych oraz odszkodowań.
4. W razie zaistnienia istotnej zmiany okoliczności powodującej, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy, lub dalsze wykonywanie umowy może zagrozić podstawowemu interesowi bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwu publicznemu, Zamawiający może odstąpić od umowy w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o tych okolicznościach. W takim przypadku Wykonawca może żądać wyłącznie wynagrodzenia należnego z tytułu wykonania części umowy.
5. Na żądanie Zamawiającego Wykonawca w ciągu 7 dni od daty takiego odstąpienia nieodpłatnie dokona przeniesienia na Zamawiającego uprawnień wynikających z wszelkich umów dostawy materiałów czy towarów i/lub z umów o wykonanie jakichkolwiek robót do celów umowy.
6. Jeżeli Wykonawca nie dopełnia zobowiązań wynikających z umowy jedynie w stosunku do części robót, Zamawiający może odstąpić tylko od odpowiedniej części umowy.
7. Wykonawcy przysługuje prawo odstąpienia od umowy, jeżeli Zamawiający odmawia bez uzasadnionej przyczyny odbioru robót lub odmawia podpisania protokołu odbioru.
8. Odstąpienie od umowy powinno nastąpić w formie pisemnej pod rygorem nieważności takiego oświadczenia i winno nastąpić w terminie 14 dni od dnia zaistnienia przyczyny.
9. W przypadku odstąpienia od umowy Wykonawcą oraz Zamawiającego obciążają następujące obowiązki szczegółowe:
 - 1) W terminie siedmiu dni od daty odstąpienia od umowy Wykonawca przy udziale Zamawiającego sporządzi szczegółowy protokół inwentaryzacji robót w toku według stanu na dzień odstąpienia,
 - 2) Wykonawca zabezpieczy przerwane roboty w zakresie obustronnie uzgodnionym na koszt tej strony, z powodu której doszło do odstąpienia od umowy,
 - 3) Wykonawca zgłosi do dokonania przez Zamawiającego odbioru robót przerwanych oraz robót zabezpieczających, jeżeli odstąpienie od umowy nastąpiło z przyczyn, za które Wykonawca nie odpowiada,
 - 4) Wykonawca niezwłocznie a najpóźniej w terminie 14 dni od daty odstąpienia od umowy, usunie z terenu budowy urządzenia zaplecza przez niego dostarczone lub wniesione,
10. Zamawiający w razie odstąpienia od umowy z przyczyn, za które Wykonawca nie odpowiada, obowiązany jest do:
 - 1) dokonania odbioru robót przerwanych oraz do zapłaty wynagrodzenia za roboty, które zostały wykonane do dnia odstąpienia,
 - 2) przejęcia od Wykonawcy pod swój dozór terenu budowy.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ WYKONAWCY

§ 17

1. Wykonawca ponosi odpowiedzialność cywilną za szkody materialne i niematerialne wyrządzone użytkownikom dróg i osobom trzecim, w związku z wykonywaniem zleconych robót.
2. Wykonawca zobowiązuje się do zawarcia na własny koszt odpowiednich umów ubezpieczenia z tytułu szkód, które mogą zaistnieć w związku z określonymi zdarzeniami losowymi oraz od odpowiedzialności cywilnej na czas realizacji robót objętych umową.

ZMIANY UMOWY

§ 18

1. Zamawiający dopuszcza w przypadkach wskazanych w art. 455 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych możliwość dokonywania zmian umowy w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru Wykonawcy, w zakresie i na warunkach określonych w ustawie, ze szczególnym uwzględnieniem zmian wskazanych poniżej:

Zadanie inwestycyjne dofinansowane z programu: Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych

- 1) **zmiana terminu przewidzianego na ukończenie robót ze względu na:**
 - a) warunki atmosferyczne uniemożliwiające dochowanie wymogów technicznych i technologicznych właściwych dla przedmiotu umowy, które nie pozwoliły na wykonanie przedmiotu umowy, trwających powyżej 5 dni roboczych – o ile Wykonawca zgłosił fakt wystąpienia przedmiotowej przesłanki Zamawiającemu w terminie 10 dni od dnia jej zaistnienia,
 - b) odmienne od przyjętych w dokumentacji przedstawionej przez Zamawiającego warunki geologiczne (kategorie gruntu, kurzawka, głazy narzutowe itp.);
 - c) odmienne od przyjętych w dokumentacji przedstawionej przez Zamawiającego warunki terenowe, w szczególności istnienie podziemnych sieci, instalacji, urządzeń lub nie zinwentaryzowanych obiektów budowlanych (bunkry, fundamenty, ściany szczelne itp.)
- 2) zmiany będące następstwem okoliczności leżących po stronie Zamawiającego, w szczególności:
 - a) wstrzymanie lub przerwanie robót przez Zamawiającego,
 - b) przestój i opóźnienia zawinione przez Zamawiającego;
 - c) nieterminowe przekazanie Terenu Budowy przez Zamawiającego;
 - d) konieczność wprowadzenia zmian w dokumentacji projektowej;
- 3) w przypadku wystąpienia siły wyższej trwającej dłużej niż 10 dni roboczych;
- 4) inne przyczyny zewnętrzne trwające dłużej niż 5 dni roboczych niezależne od Zamawiającego oraz Wykonawcy skutkujące niemożliwością prowadzenia prac w szczególności:
 - a) brak możliwości dojazdu oraz transportu materiałów na Teren Budowy spowodowany awariami, remontami lub przebudowami dróg dojazdowych;
 - b) protesty mieszkańców;
 - c) przedłużenie się terminów dostawy materiałów budowlanych;
 - d) zmiany będące następstwem działania organów administracji publicznej, a w szczególności przekroczenie terminów wydawania lub odmowa wydania wymaganych decyzji, zezwoleń uzgodnień itp., z przyczyn niezawinionych przez Wykonawcę;
- 5) zmiany określone w pkt 2) i 5), które mają wpływ na zmianę terminu wykonania umowy.
- 6) **pozostałe rodzaje zmian spowodowane następującymi okolicznościami:**
 - a) siła wyższa uniemożliwiająca wykonanie przedmiotu umowy;
 - b) rezygnacja przez Zamawiającego z realizacji części przedmiotu Umowy z zastrzeżeniem, że wartość dokonanych zmniejszeń nie przekroczy łącznie 40 % wartości pierwotnej Umowy. W takim przypadku kwota wynagrodzenia przysługująca Wykonawcy zostanie pomniejszona, przy czym Zamawiający zapłaci za wszystkie spełnione świadczenia oraz udokumentowane koszty, które Wykonawca poniósł w związku z wynikającymi z Umowy planowanymi świadczeniami;
 - c) zmiany uzasadnione okolicznościami, o których mowa w art. 357¹ kodeksu cywilnego;
- 7) **Zmiany osobowe:**
 - a) zmiana osób, będących personelem Wykonawcy wskazanym w Ofercie, przy pomocy których Wykonawca realizuje przedmiot Umowy, na inne legitymujące się co najmniej równoważnymi uprawnieniami, na zasadach określonych w niniejszej Umowie;
- 8) **Zmiany wynagrodzenia w przypadku:**
 - a) zmiany stawek podatku od towarów i usług (VAT) na usługi budowlane i budowlano-montażowe. Przy zmianie stawki VAT ulegnie zmianie kwota wynagrodzenia brutto, kwota netto pozostanie bez zmian. Waloryzacji nie podlega wynagrodzenie w części wypłaconej Wykonawcy przed zmianą stawek podatku od towarów i usług (VAT).
 - b) zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia za prace albo wysokości stawki godzinowej, ustalonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 roku o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
 - c) zmiany zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu lub wysokości stawki składki na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne,

- d) zmiany zasad gromadzenia i wysokości wpłat do pracowniczych planów kapitałowych o których mowa w ustawie z dnia 4 października 2018 roku o pracowniczych planach kapitałowych;
- zmianę wynagrodzenia, w przypadkach określonych w pkt b-d opisano szczegółowo w § 19 umowy.

9) Zmiany zakresu rzeczowego przedmiotu umowy w przypadku:

- a) zaistnienia istotnych okoliczności powodujących, że wykonanie umowy w zakresie przewidzianym przez Zamawiającego nie jest możliwe, czego nie przewidziano w chwili zawarcia umowy,
b) zmiany przepisów powodujących konieczność przyjęcia innych rozwiązań technicznych, niż założone w SWZ,
c) zaistnienia istotnej zmiany okoliczności powodującej, że wykonanie części przedmiotu umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie przewidziano w chwili zawarcia umowy,
d) wystąpienia kolizji z planowanymi lub równolegle prowadzonymi przez inne podmioty inwestycjami. W takim przypadku zmiany w umowie zostaną ograniczone do zmian koniecznych powodujących uniknięcie usunięcia kolizji,
e) wystąpienia warunków geologicznych, geotechnicznych lub hydrologicznych itp., odbiegających w sposób istotny od przyjętych w dokumentacji projektowej, rozpoznania terenu w zakresie znalezisk archeologicznych, występowania niewybuchów lub niewypałów, które mogą skutkować w świetle dotychczasowych założeń niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy,
f) konieczności realizacji robót wynikających z wprowadzenia w dokumentacji projektowej zmian uznanych za nieistotne odstępstwo od projektu budowlanego, wynikających z art. 36a ust. 1 Prawa budowlanego,
g) do wykonania umowy niezbędne będzie zastosowanie rozwiązań zamiennych, innych materiałów, innego rodzaju robót, niż wskazane w ofercie lub SWZ. Jeżeli z tego tytułu Wykonawca lub Zamawiający poniósłby znaczącą stratę Zamawiający może zmienić wynagrodzenie, na podstawie przedstawionego przez Wykonawcę kosztorysu, zaakceptowanego przez zamawiającego,
h) wystąpienia warunków terenu budowy odbiegających w sposób istotny od przyjętych w dokumentacji projektowej, w szczególności napotkania niezainwentaryzowanych lub błędnie zainwentaryzowanych sieci, instalacji lub innych obiektów budowlanych,
i) konieczności wykonania robót zamiennych z powodu wprowadzenia zmian w dokumentacji projektowej, lub zwiększenia bezpieczeństwa robót budowlanych, lub możliwości usprawnienia robót budowlanych,
j) innych przyczyn zewnętrznych niezależnych od Zamawiającego oraz Wykonawcy skutkujących niemożnością prowadzenia prac.
l) sytuacji określonych w punkcie 1, które mają wpływ na zmianę zakresu rzeczowego przedmiotu umowy.

WALORYZACJA

§ 19

1. Zamawiający przewiduje możliwość zmiany ceny w przypadku zmiany:
- 1) stawki podatku od towarów i usług,
 - 2) wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę albo wysokości minimalnej stawki godzinowej ustalonych na podstawie art. 2 ust. 3-5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2207),
 - 3) zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu lub wysokości stawki składki na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne,

- 4) zasad gromadzenia i wysokości wpłat do pracowniczych planów kapitałowych, o których mowa w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1342 ze zm.),
jeżeli zmiany te będą miały wpływ na koszty wykonania zamówienia przez wykonawcę i jeżeli jedna ze stron umowy zwróci się o wprowadzenie zmiany cen jednostkowych w terminie 30 dni od daty wejścia w życie przepisów uzasadniających wprowadzenie zmiany.
2. W przypadku zmian, o których mowa w ust. 1, Strony ustalają następujące zasady postępowania:
 - 1) w przypadku zmiany stawki podatku od towarów i usług – Strona występująca o zmianę, składa drugiej Stronie pisemny wniosek o zmianę cen jednostkowych w zakresie płatności wynikających z faktur wystawionych po wejściu w życie przepisów zmieniających stawkę podatku od towarów i usług. Wniosek powinien zawierać wyczerpujące uzasadnienie faktyczne i prawne oraz dokładne wyliczenie kwoty wynagrodzenia Wykonawcy po zmianie cen jednostkowych. W wypadku tej zmiany wartość netto wynagrodzenia Wykonawcy nie zmienia się, a cena jednostkowa brutto zostanie wyliczona z uwzględnieniem zmienionej stawki podatku VAT;
 - 2) w przypadku zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę lub wysokości minimalnej stawki godzinowej ustalonej na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2207) Strona występująca o zmianę, składa drugiej Stronie pisemny wniosek o zmianę cen jednostkowych w zakresie płatności wynikających z faktur wystawionych po wejściu w życie przepisów zmieniających wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę lub wysokość minimalnej stawki godzinowej. Wniosek powinien zawierać wyczerpujące uzasadnienie faktyczne i prawne oraz dokładne wyliczenie kwoty wynagrodzenia Wykonawcy po zmianie cen jednostkowych, w szczególności Strona występująca o zmianę będzie zobowiązana wykazać związek pomiędzy wnioskowaną kwotą zmiany każdej z cen jednostkowych, a wpływem zmiany minimalnego wynagrodzenia lub zmiany wysokości minimalnej stawki godzinowej za pracę na koszt wykonania części zamówienia, której dotyczy wnioskowana cena jednostkowa. Jeśli inicjatorem zmiany jest Wykonawca, zobowiązany jest wykazać wpływ zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę lub wysokości minimalnej stawki godzinowej na kalkulację ceny ofertowej oraz przedłożyć dokumenty potwierdzające formę zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia osób bezpośrednio wykonujących zamówienie. Wniosek powinien dotyczyć tylko zmiany wynagrodzeń osób bezpośrednio wykonujących zamówienie i obejmować jedynie te koszty realizacji zamówienia, które Wykonawca obowiązkowo ponosi w związku ze zmianą wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę lub minimalnej stawki godzinowej;
 - 3) w przypadku zmiany zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu lub wysokości stawki składki na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne – Strona występująca o zmianę, składa drugiej Stronie pisemny wniosek o zmianę cen jednostkowych w zakresie płatności wynikających z faktur wystawionych po zmianie zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu lub wysokości stawki składki na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne. Wniosek powinien zawierać wyczerpujące uzasadnienie faktyczne i prawne, dokładne wyliczenie kwoty wynagrodzenia Wykonawcy po zmianie cen jednostkowych, w szczególności Strona występująca o zmianę będzie zobowiązana wykazać związek pomiędzy wnioskowaną kwotą zmiany każdej z cen jednostkowych, a wpływem zmiany zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu lub wysokości stawki składki na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, na koszt wykonania części zamówienia, której dotyczy wnioskowana cena jednostkowa. Jeśli inicjatorem zmiany jest Wykonawca, zobowiązany jest wykazać wpływ zmiany zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu lub wysokości stawki składki na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne na kalkulację ceny ofertowej oraz przedłożyć dokumenty potwierdzające formę zatrudnienia i wysokość

wynagrodzenia osób bezpośrednio wykonujących zamówienie. Wniosek powinien obejmować jedynie te dodatkowe koszty realizacji zamówienia, które wykonawca obowiązkowo ponosi w związku ze zmianą zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu lub wysokości stawki składki na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne przy zachowaniu dotychczasowej kwoty netto wynagrodzenia osób bezpośrednio wykonujących Umowę;

- 4) w przypadku zmiany zasad gromadzenia i wysokości wpłat do pracowniczych planów kapitałowych, o których mowa w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1342) – Wykonawca składa pisemny wniosek o zmianę przedmiotowej umowy w zakresie płatności wynikających z faktur wystawionych po zmianie zasad gromadzenia i wysokości wpłat do pracowniczych planów kapitałowych. Wniosek powinien zawierać wyczerpujące uzasadnienie faktyczne i prawne, dokładne wyliczenie kwoty wynagrodzenia Wykonawcy po zmianie umowy oraz dokumenty potwierdzające formę umowy i wysokość wynagrodzenia osób bezpośrednio wykonujących zamówienie. W szczególności Wykonawca będzie zobowiązany wykazać związek pomiędzy wnioskowaną kwotą podwyższenia wynagrodzenia umownego a wpływem zmiany zasad gromadzenia i wysokości wpłat do pracowniczych planów kapitałowych, na kalkulację ceny ofertowej. Wniosek powinien obejmować jedynie te dodatkowe koszty realizacji zamówienia, które Wykonawca obowiązkowo ponosi w związku ze zmianą zasad gromadzenia i wysokości wpłat do pracowniczych planów kapitałowych przy zachowaniu dotychczasowej kwoty netto wynagrodzenia osób bezpośrednio wykonujących zamówienie na rzecz Zamawiającego.
3. W sytuacji spadku albo wzrostu ceny materiałów lub kosztów związanych z realizacją zamówienia powyżej 10% każda ze stron niniejszej umowy może wystąpić do drugiej strony o zmianę wynagrodzenia. Zmiana wynagrodzenia może nastąpić z inicjatywy Zamawiającego lub na wniosek Wykonawcy w przypadku, gdy z danych Głównego Urzędu Statystycznego (dalej jako „GUS”) dotyczących 12 (dwunastu) następujących po sobie miesięcy wynika, że średnia arytmetyczna ogłaszanych miesięcznych wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych, określonych w ust. 4, wynosi mniej niż 90 lub więcej niż 110.
4. Średnia arytmetyczna, o której mowa w ust. 3 wyliczana jest na podstawie danych w tabeli „Miesięczne wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych od 1995 roku” w części „Analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100” prezentowanej na stronie GUS w zakładce „Obszary tematyczne” i dalej „Ceny. Handel” w tabeli „Wskaźniki cen” w poz. „Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (pot. inflacja)”. Przy ustalaniu miesięcy, o których mowa w ust. 3 jako pierwszy uwzględniany jest pełen miesiąc kalendarzowy następujący po miesiącu, w którym zawarto Umowę.
5. Zmiany wynagrodzenia dokonuje się na podstawie wniosku złożonego przez jedną ze Stron Umowy nie wcześniej niż po upływie 3 pełnych miesięcy kalendarzowych od dnia zawarcia Umowy.
6. Zmiana łącznego wynagrodzenia określonego w § 10 ust. 1 będzie ustalana z uwzględnieniem zwaloryzowanych cen określonych w kosztorysie ofertowym, obliczonych zgodnie ze wzorem:
Wysokość ceny (CW) po waloryzacji stanowi:
$$CW = C_p \times W\%$$
gdzie użyte symbole oznaczają:
 C_p – początkowa cena jednostkowa określona w § 3 ust. 4 (netto);
 W - średnia arytmetyczna wskaźników cen, o której mowa w ust. 4 określona procentowo.
7. Ceny jednostkowe zwaloryzowane zgodnie z ust. 6 zostaną zastosowane do działań realizowanych począwszy od kolejnego miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym Zamawiający otrzymał wniosek, o którym mowa w ust. 5, a w przypadku, gdy wniosek składa Zamawiający, następującego po przesłaniu wniosku Zamawiającego do Wykonawcy.
8. Jeżeli Umowa została zawarta po upływie 90 dni od dnia upływu terminu składania ofert, początkowym terminem ustalenia zmiany wynagrodzenia jest dzień otwarcia ofert.

9. Kolejna zmiana wynagrodzenia na zasadach określonych w ust. 8 będzie możliwa nie wcześniej, niż po upływie 6 miesięcy następujących od miesiąca, w którym zaczęły obowiązywać zwaloryzowane ceny.
10. Maksymalna zmiana wartości wynagrodzenia Wykonawcy tj. suma wszystkich wprowadzanych zmian na podstawie ww. postanowień nie może przekroczyć 5% wartości wynagrodzenia łącznego, o którym mowa w § 10 ust. 1 w wysokości obowiązującej na dzień zawarcia Umowy.
11. Wykonawca, którego wynagrodzenie zostało zmienione zgodnie z powyższymi postanowieniami, zobowiązany jest do zmiany wynagrodzenia przysługującego Podwykonawcy, z którym zawarł umowę, w zakresie odpowiadającym zmianom cen materiałów lub kosztów dotyczących zobowiązania Podwykonawcy, jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki:
 - a) przedmiotem umowy są roboty budowlane lub usługi,
 - b) okres obowiązywania umowy przekracza 6 miesięcy.
12. Każda zmiana Wynagrodzenia dokonana na podstawie niniejszego paragrafu wymaga formy pisemnej lub elektronicznej.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 20

1. W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane i ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych.
2. Wszelkie istotne zmiany niniejszej umowy wymagają aneksu sporządzonego z zachowaniem formy pisemnej pod rygorem nieważności.
3. W przypadku braku możliwości ugodowego załatwienia sporu, właściwy do rozpoznania sporów wynikłych na tle realizacji niniejszej umowy jest sąd właściwy dla siedziby Zamawiającego.

§ 21

Niniejszą umowę sporządzono w jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.